

Оцінивши діяльність ДБР впродовж періоду від формування до сьогодні, можна дійти висновків, що на даний момент: по-перше, завершено процес становлення даного правоохоронного органу; по-друге, зараз бюро перебуває на початковому етапі реалізації своїх функцій, продовжуючи збільшувати продуктивність своєї діяльності; по-третє, відчувається значний тиск на ДБР з боку суспільства, адже воно бажає гучних проваджень, сенсаційних викриттів та жорстоких вироків; можна визначити, що пріоритетними напрямками роботи бюро є розслідування злочинів чинних високопосадовців, а також порушення прав людини під час роботи правоохоронних органів; потрібно зазначити, що ДБР ставить перед собою мету запобігання корупції та злочинності, що повинна виявлятися у зменшенні кількості кримінальних проваджень, що стане свідченням ефективності роботи бюро.

Науковий керівник: доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», кандидат юридичних наук *Храпенко Олена Олегівна*.

Соколова М. В.

студентка 1-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ФУНКЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ТА ПІДСЛІДНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

У останньому Кримінально-процесуальному кодексі України від 13.04.2012 та Законі «Про прокуратуру» від 14.10.2014 було закладено майбутнє утворення ДБР. Згодом 1 серпня 2013 року до парламенту внесено Проект закону про Державне бюро розслідувань України, автором якого став А. А. Кожем'якін (Проект Закону про Державне бюро розслідувань України № 3042 від 01.08.2013 [Електронний ресурс]. http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=47988).

Закон України про Державне бюро розслідувань прийнятий 12 листопада 2015, підписаний Президентом 14 січня 2016, набрав чинності 1 березня 2016 року. Фактично ж Державне Бюро Розслідувань запрацювало з 27 листопада 2018 року (Державне бюро розслідувань: турбулентність на злеті. Укрінформ, 01.03.2016 [Електронний ресурс]. <http://www.ukrinform.ua/rubric-politycs/1974902-derzavne-buro-rozsliduvan-turbulentnist-na-zleti.html>).

Закон України «Про державне бюро розслідувань» визначає наступні завдання новоствореного органу: вирішує завдання із запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування злочинів, вчинених службовими особами, які займають особливо відповідальне становище відповідно до частини першої статті 9 Закону України «Про державну службу», злочинів, вчинених службовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора — керівником Спеціалізованої антикорупційної прокуратури або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та злочинів проти встановленого порядку несення військової служби (військових злочинів), крім злочинів, передбачених статтею 422 Кримінального кодексу України. Таким чином дійсним КПКУ та ЗУ на Державне бюро розслідувань покладена функція здійснення оперативно-розшукової діяльності та досудового розслідування справ віднесених до підслідності Державного бюро розслідувань. А частиною четвертою статті 216 КПКУ визначенно справи підслідні Державному бюро розслідувань та де-активам ДБР.

21 травня 2019 року у виданні «Голос України» опубліковано правки внесені до Закону України «Про Державне бюро розслідувань», підписані Президентом 16 травня 2019 року (Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань: Закон України / Голос України. 2019. № 93 (7099) 21 травня. — [Електронний ресурс]. <http://www.golos.com.ua/article/317198>). Згідно нововведень у Державному бюро розслідувань будуть власні оперуповноважені, вводяться спеціальні звання осіб рядового і начальницького складу ДБР, а перед призначенням до ДБР особи рядового і начальницького складу складатимуть присягу тощо. Що це звань визначають:

1) спеціальне звання рядового складу — рядовий Державного бюро розслідувань;

2) спеціальні звання молодшого начальницького складу: капрал Державного бюро розслідувань; сержант Державного бюро розслідувань; старший сержант Державного бюро розслідувань;

3) спеціальні звання середнього начальницького складу: молодший лейтенант Державного бюро розслідувань; лейтенант Державного бюро розслідувань; старший лейтенант Державного бюро розслідувань; капітан Державного бюро розслідувань;

4) спеціальні звання старшого начальницького складу: майор Державного бюро розслідувань; підполковник Державного бюро розслідувань; полковник Державного бюро розслідувань;

5) спеціальне звання вищого начальницького складу — генерал-майор Державного бюро розслідувань.

Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань» набуває чинності з 22 травня 2019 року. По суті, текст Закону закріплює за державним бюро розслідувань статус оперативно-розшукового та органу досудового слідства.

Отже, КПКУ визначає Державне бюро розслідувань як орган досудового слідства, а детективів Державного бюро розслідувань — слідчими. Тому у проведенні оперативно-розшукової роботи та досудового слідства детективи Державного бюро розслідувань мають спиратися на третій розділ КПКУ у якому визначаються порядок та правила проведення досудового розслідування, слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій (Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2018. № 46. Ст. 374. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n4150>).

Фактично, до створення Державного бюро розслідувань усі справи, зазначенні у частині четвертій статті 216 КПКУ підлягали до кола справ, розслідуваних слідчими органами прокуратури. Але зі вступом Закону усі повноваження досудового слідства мають перейти до Державного бюро розслідувань. Звісно, відкриті справи залишаються підслідними прокуратурі але лише за умови завершення справи максимум у дворічний термін, в противному випадку, справа мусить бути передана Державному бюро розслідувань для завершення слідчих дій. Як показала практика, за рік роботи Державного бюро розслідувань, прокуратура навмисно пригальмовує проведення оперативно-розшукових дій та досудового слідства справ, що підлягають до підслідності Державного бюро розслідувань.

Як показує аналіз нормативно-правових актів, які регламентують роботу Державного бюро розслідувань, з новоствореного органу намагаються створити заміну деяким колишнім оперативно-розшуковим підрозділам поліції та прокуратури. На функціонування подібного органу можна дивитись з різних сторін. Чи не дієвіше було б приділити більше уваги якісному функціонуванню добревідомих поліції та прокуратури? З другого боку, у рамках реформування усієї правоохоронної системи України з метою швидшої інтеграції до ЄС створенню новий, незалежний орган. Отже, важливо, щоби його функціонування виправдало себе.

Науковий керівник: старший викладач кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Курганський Олександр Валерійович*.